

YO'LKIRA TO'LOVINING AVTOMATLASH TIRILGAN TIZIMINI JORIY ETISH.**To'rayev Shoyadbek Axmadjonovich***“Transport vositalari muhandisligi” kafedrasida dotsenti**Andijon muhandislik instituti, Tel.: +99891 1749966*

Tayanch so'zlar: *infratuzilma, yo'lovchi transporti, innovatsion menejment innovatsiya, innovator:*

Mamlakatimizda prezidentimiz Shavkat Mirziyoevning bevosita tashabbusi va rahbarligida qabul qilingan hamda izchil amalga oshirilayotgan O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha harakatlar strategiyasi taraqqiyotning yangi bosqichini boshlab berdi. Bu jarayonning amaliy natijalari, belgi va hususiyatlari bugungi kunda hayotimizning barcha jabxalarida, eng muximi, xalqimizning ongu taffakuri, intilish va harakatlarida yaqqol ko'zga tashlanmoqda[1-2]

Yo'lovchi tashish transportida yo'lkira to'lovining avtomatlashtirilgan tizimini joriy etish.

Hozirgi vaqtda “Toshshahartransxizmat” uyushmasi tomonidan shahar yo'lovchi tashish transportida yo'lkira haqlarining to'lanishida to'lovlarni tezkor amalga oshirish, ko'p vaqt amal qiladigan kontaktsiz smart-kartalar (KSK) asosidagi elektron chiptalarni joriy qilish yo'li bilan yo'lkira to'lovining avtomatlashtirilgan tizimini (YTAT) joriy qilish masalasi ko'rib chiqilmoqda. YTATning joriy qilinishi maxsus plastik kartochkalar, turniket va validatorlar yordamida har-xil transport vositalarida (metro, avtobus, va tramvayda) naqd pulsiz to'lovni amalga oshirish imkonini beradi[3-4].

Yo'lkira to'lovining avtomatlashtirilgan tizimini shahar yo'lovchi tashish transportida joriy etishning afzallik tomonlari:

☒-transport xizmatidan foydalanish va yo'lkira to'lovni naqd pulsiz maxsus plastik kartochkalar orqali amalga oshirish;

☒-shahar yo'nalishlarida transport vositalarining harakat muntazamligini elektron nazorat qilish;

☒-yo'l haqining to'liq yig'ilishi hamda jamoat transportidan foydalanishga nisbatan aholining qiziqishi ortishi hisobiga pul tushumini 5-10 foizga ko'paytirish;

☒-yo'lovchilar oqimi to'g'risida aniq ma'lumotlar olish orqali yo'nalishlardagi transport vositalari miqdorini va yo'nalishlarni maqbullashtirish;

☒-bepul yurish huquqi va boshqa imtiyozlarga ega bo'lgan yo'lovchilarning vizual nazoratini avtomatlashtirish;

☒-chiptalarning sotilishi va yo'lovchilarning oqimi haqida axborotlarni tezkorlik bilan to'plash;

1-shahar yo'lovchi transportida har xil tariflarning joriy qilinishiga sharoit yaratish[5-6].

Yo'lovchi tashish transportida yo'lkira to'lovining avtomatlashtirilgan tizimini joriy etishning muammoli tomonlari

1.Yer usti transport vositalarida turniketlarning o'rnatilishi, yo'lovchilarning avtobus va tramvaylarga chiqib-tushish vaqti ortadi va turli noqulayliklarni keltirib chiqarishi mumkin. (Moskva shahridagi vaziyat).

2.Turniketlarsiz tizimning joriy etilishi, har bir transport vositasiga konduktorlarning jalb etilishini talab qiladi va o'z navbatida ishlab chiqarish xarajatlari oshadi.

Mazkur tizimni shahar yo'lovchi tashish transportida joriy etish yuzasidan "Toshshahartransxizmat" uyushmasi tomonidan bir necha xorijiy hamda mahalliy kompaniyalar bilan muzokaralar olib borildi. Jumladan: Janubiy Koreyaning EB korporatsiyasi xamda LG CNS kompaniyasi, Turkiyaning Kentkart, AQShning "Sercotec Select LLC" kompaniyasi, O'zbekistonning mahalliy kompaniyalari - "Multisoft Solution", "Vades group", NPO "Akadempribor", Ukrainaning "LOT" kompaniyasi[7-8]

Xorijiy davlatlar tajribasini o'rganish natijasida, xorijiy kompaniyalar bilan olib borilgan muzokaralar va ulardan olingan takliflardan kelib chiqqan holda Toshkent shahar yo'lovchi tashish transportida yo'lkira to'lovining avtomatlashtirilgan tizimini 2 bosqichda joriy etish rejalashtirildi[9-10]

ADABIYOTLAR:

•1. Turayev S. et al. The importance of modern composite materials in the development of the automotive industry //Asian Journal of Multidimensional Research (AJMR). – 2021. – T. 10. – №. 3. – С. 398-401.

•2. Turaev S. A., Rakhmatov S. M. O. Introduction of innovative management in the system of passenger transportation and automated system of passenger transportation in passenger transportation //Asian Journal of Multidimensional Research. – 2022. – T. 11. – №. 3. – С. 34-38.

•3. Ahmadjonovich T. S. Aminboyev Abdulaziz Shukhratbek ogli. Light automobile steel wheel manufacturing technology //Asian Journal of Multidimensional Research. – С. 18-23.2022.

•4. Turaev S. The role of polymer materials used in the development of automobile industry //Asian Journal of Multidimensional Research. – 2022. – T. 11. – №. 5. – С. 284-288.

•5. Тўраев Ш. А. Автомобилларда ишлатиладиган пластик деталларига қўйиладиган талаблар ва уларнинг механик хоссаларини тадқиқ қилиш. – 2022..

•6. Тўраев Ш. А. Автомобиль втулкаларининг ҳар хил полимер материалларини ейилишини аниқлаш. – 2021.

- 7. Ahmadjonovich T. S. et al. THE ROLE OF COMPOSITE MATERIALS USED IN AUTOMOBILE DEVELOPMENT //Scientific Impulse. – 2022. – Т. 1. – №. 4. – С. 409-414.
- 8. Turaev S. A., Aminboyev A. S. O. Light automobile steel wheel manufacturing technology //Asian Journal of Multidimensional Research. – 2022. – Т. 11. – №. 3. – С. 25-30.
- 9. Ahmadjonovich, To'rayev Shoyadbek AVTOMOBILLARDA ISHLATILADIGAN YUQORI BOSIMLI GAZ BALLONLARIDA ISHLATILADIGAN KOMPOZITSION POLIMER MATERIALLAR TAXLILI. Ilmiy impuls, 2022/12/1 C-106-111.
- 10. Ahmadjonovich T. S. PROPERTIES OF COMPOSITE POLYMER MATERIALS AND COATINGS USED IN AUTOMOBILES //PEDAGOGICAL SCIENCES AND TEACHING METHODS. – 2023. – Т. 2. – №. 19. – С. 160-168.